

TELEGRAFUL ROMANU.

N° 45. ANULU XVI.

Sabiu, in 6/18 Iunie 1868.

Telegrafulu eae de doue ori pe septemna : joia si Duminea. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditiua foiei pe afara la r. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre expeditiua. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Cu acesta ocaziune ne luamu voia a trage atentia p. t. publicu cetitoriu asupra acelei impregiurari considerabile, ca indecursulu semestruului urmatoriu, intre alte obiecte ce voru veni a se trata in acestu diariu, voru lua unu locu de frunte cestiuni bisericesci, cari, parte voru premerge deschiderei congresului nationalu romanu bisericescu, parte voru refera despre cele ce se voru intempla in congresu; ceste din urma, „Tel. Rom.“, ca aflatoriu in loculu unde se va tine congresulu, le va aduce mai in graba decatu celelalte diariu romane.

Aceste cestiuni voru da chiarificari asupra a faceriloru, cari in era acesta noua, in cele ce atinge vitalia bisericesci sunt de lipsa pentru fiecare membru alu bisericii si chiaru si pentru acei ce nu se tienu de bisericu orientala, dara se interesaza. Deci editur'a face deosebita mentiune din bunu tempu, pentru ca sa se poata orienta cu tiparirea esemplarielor, ca numai tardiu sa vina in acea neplacuta puzetiune de a raspunde doritoriloru de a ave diariulu nostru cu: „numai avem esemplare.“

Pretulu abonamentulu e :

Pentru Sabiu pe anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 75 xr. v. a.

Pentru Trannia si Monarchia austriaca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl., pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Principatele rom. unite si strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl. pe 1/4 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu 'ntardia cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate — adresandu-le deadreptulu la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“
in Sabiu.

Despre atentatulu din Belgradu.

Durere, scirea cea trista despre principele domnitoriu alu Serbiei s'a adeviritu.

Principele facea in 10 Iunie n. o preambulare cu ver'a sea Anic'a si fii'a acesteia. Catarina in parculu Topcider, comitatu de unu adjutantu princiaru, capitanulu Garasiani n. Pe candu se facea preambulara din partea acestor'a in cea mai mare linisce, trei individi se arunca asupra-le si impusca cu revolvere asupra principelui si asupra celoru de langa principele. Acest'a si ver'a sea Anic'a cadiura morti, nepot'a sea Catarin'a e ranita greu si capitanulu i-a sfermatu man'a drepta. Man'a acestuia s'a stamputatu. Lui Michailu, li se paru atentatoriloru, ca nu e de ajunsu cu impuscaturile, dintre cari cea dintaiu din cefa l'a omoritu, ei omoritoriu, dupa ce a cadiutu principele la pamentu, lau taiatu cu hangiarele incatu abia i se mai conosea fati'a. Ver'a sea fu ingropata a dou'a di. La inmormentare a participatu poporu multu. Mai pre tote fetiele erau lacrimi.

Cu tote ca catastrofa acest'a putea provoca neorenduiei mari, organizatiunea constitutiunala a fostu in stare a incongiura, ca s'gduitor'a sa nu strice nimic'a ordinu din statu. Poporulu serbescu e indignatu pana la esacerbatiune, insa indata s'a supusu ordiniloru regimulu provisoriu, carele a luat numai decatu fronele guvernulu in mana. Dupa constitutiunea Serbiei, la casu de morte alu Domni-

lorulu ei, dispune, ca o locutiintia domnesca, ce se compune din presedintele senatulu, din presedintele tribunalulu supremu si din ministrulu de justitia, se ia guvernulu in mana si sa caute, ca in o luna de zile sa se convoce reprezentanti'a tierii (Skupcin'a) si se proceda la alegerea noulu domnitoriu.

Regimulu provisoriu a adosu indata la conoseintia poporulu intregu alu Serbiei intempleria aceasta, trista, recomanda si admoneza pentru sustinerea pacei, ordinu si a securitatii; convoaca scupcin'a in o luna de zile si ordina starea de resbelu in tota tier'a; militiele se convoaca si se punu in stare de resbelu; se ordina jelu pre siese luni.

Ucidiatorii s'au descoperitu in persoana unu serbu Radanovici, cu doi fii ai sei. Tatulu si unu fiiu suntu prinsi. Arestari s'a mai facutu si poporulu da din tota anim'a concursulu seu la arestarea celoru suspecti, pentru ca e mahnit de fapt'a acest'a atatu de negra, pana la celu din urma.

In 12 Iunie corpulu celu mutilatu si deformatu alu principelui fu balsamatu.

Corpulu diplomaticu, sub conducerea consululu englezu, ca celu mai betranu, s'a adonatu in 12 Iunie n. in ministerulu de esterne si au exprimatu locutiintiei domnesci, in cuvinte miscatorie de anim'a, cea mai adanca compatimire pentru nenorocirea ce a lovitu pre Serbi'a prin omurulu acest'a alu principelui. Marinoviciu ca celu dintaiu membru alu locutiintiei multiameste pentru participarea acest'a plina de simtieminte la jelu Serbiei.

Immormentarea principelui Michailu se facu luni in 3/15 Iunie, incepandose ceremoniele inmormentarii la 8 ore dimineti'a. Sambata si dumineca fu trupulu ucisulu principe pusu spre privire. Inca in 12 Iunie se accepta Domna Iul'a de la Vien'a. (Domn'a traia retrasa la Vien'a, pentru ca e despartita de la 1865 de barbatu)

Principele Michailu e fiulu celu mai june alu principelui Milosiu Obrenoviciu, nascutu la 4 Septembrie 1823. Elu a capatatu o educatiune cu fundamentu dela unu professoru rusu Zoric si dela triestinulu greco, Rano; sciea bine si limba nemtiasca si cea francesca. Candu avea de cugetu sa intreprinda o calatoria prin Europa, atunci se incepura acele desordini, cari au costatu tronulu tatalui seu. Fiulu celu mai mare alu lui Milosiu, Milanu, devini la 1839 domnitoriu, insa nu trecu nici o luna si muri de hectica. Port'a a denumitu pre Michailu urmatoriu, dandui si o regintia langa sine, carea conspira asupra-i din tote puterile. Cea ce lu sustinea pre tronu era influinta rusasca, de aceea Serbi'a era privita ca o provincia rusasca. Doi reginti fora alungati si acum se faurea intrigi pentru aducerea regimulu in acea eroare, ca principele Milosiu cugela la o restatorire a domniei se le. Tote se puneau in lucrare numai sa se poata incungitura periculu acest'a. Se schimbarea persoanele in deregatorii, se puse dare si pe ghindea din padure si alte mesuri apesatore, cari pre principele Michailu lu facura uritu si urgisitu inaintea poporulu. In Septembrie 1842 erumpe revolutiunea si Michailu se vede silitu a trece pre teritoriu austriacu. Scupcin'a decide detronarea familiei Obrenoviciu. Michailu se retrage la Semlinu si dupa ce a observatu ca diplomati'a lu postesce mai departe de fruntaria tierii se le, la Vien'a, unde se ocupa cu studii filologice. Michailu facea din Vien'a excursiuni in diferite tieri a le Europei. La 1858 o revolutiune pusa la cale de Franci'a si Russi'a aduce pre Milosiu iera pre tronulu Serbiei, more insa la 1860 si i urmeza Michailu, casatoritu cu contes'a Juli'a Huniady, de carea trai in tempulu din urma despartitu. Sub regimulu lui Michailu

ilu incepu a se recrea Serbi'a, crescui buna starea ei, si cu ea insemnetatea Serbiei pentru desvoltarea evenemintelor pre peninsula balcanica. Serbi'a a inffloritu, si atunci ne spune telegrafulu, ca principele Michailu a muritu de mani de ucigasi.

Procliamatiunea locutiintiei serbesci suna :

„Serbiei i se rapu Domnitoriu prin o crima in spaimentaloria si marsiava. Lasandu la aprelitierea cea justa a fia-carui dintre conclatiunii nostri perderea cea mare ce o suferi acum Serbi'a, ne implinim o trista detoria, candu noi in puterea legiloru tierii, luamu asupra-ne puterea unei locutiintie domnesci si candu incunoseintiamu despre acest'a pre autoritati si intreg'a natiune.

„Cea dintaiu trebuintia pentru tiera e in momente presente atatu de grele, sustinerea ordinu publice si siguratatea generala; poporulu insa, amesuratu legei, va si provocatu a alege o scupcina, carea va ave de datorita a aduce unu conclusu in priyinti'a, cum are a se ocupa tronulu.

„In numele puterii celei pre inalte, ce o exercitam noi de prezentu si in numele intereseloru celoru mai santei a poporulu, comandamu pre seriosu tuturoru autoritatiloru si recomandamu din tota inim'a poporulu intregu, sa continue a sustine ordinea si respectulu cuvenitu legei si a se retine, acum mai multu ca ori-candu alta data, dela ori-aru pute turbura ordinea si siguratatea. Destula nenorocire si intristare, ca a succesu reintiei infernale, a indeplini propusulu celu mai gretiosu, aplicandu-lu la persoana cea de toti iubita a principelui nostru.

„De aru sustine prin intielepciunea sea, celu putinu poporulu, pana candu Scupcin'a va alege unu domnitoriu, numele celu bunu, de care se bucura Serbi'a in Europa. Cu acest'a facemu cunosecuta poporulu, ca conformu legiloru, Scupcin'a se va aduna in terminu de trei-dieci de zile si adaugemu, ca ministri, senatulu si tote autoritatiile si voru purta deregatoriile date loru de repausatulu principe si mai departe.

„Sant'a nostra datorita e, ca pana la adunarea Scupcinei sa sustinemu acea stare de lucruri, carea ne-o lasa marele patriotu Michailu Obrenoviciu.

„Ddiei sa privegheze in aceste ore grele, si sa ne ferisca de aspra certare asupra patriei nostre!“

„Vidovdan“ provoca pre poporulu serbescu la linisce si ordine si la supunere legiloru tierii.

O procliamatiune a ministrulu de resbelu dice, ca a fostu voia principelui ucisu a ave de urmatoriu pre nepotulu seu Milanu Obrenoviciu.

Milanu Obrenoviciu e fiulu (de 15 ani) verulu dela principele Michailu, Milosiu Obrenoviciu, pre carele l'a avutu acest'a cu Maria nascuta Catargiu din Moldavia, dupa morte barbatulu, titoru principelui Cuz'a. Legitimitatea principelui Milanu aru fi asiada dara nedisputabila. Principele se afla acum la Parisu sub ingrigirea profesorulu Huet. Michailu, carele ingrigi de crecerea nepotulu seu, se vede din acest'a a fi avutu de cugetu inca de multu ca sa-lu lasa de urmatoriu in Domnia, de-si de alta parte Anic'a, matusia lui Milanu si ver'a principelui mortu, trecea in ochii serbiloru de o intriganta, carea vrea sa inlature pedecile ce sa opuneau la casatori'a ficei sele, Catarin'a cea frumoasa, cu principele. Din aceasta cauza si-a atrasu Anic'a ur'a poporulu, carea s'aa prefacutu in simpatia numai in urm'a fatalitatii cu carea i s'a terminatu firolu vietii.

Nu se scie deca acest'a fapta crudela si despretiuita are motive politice seu e o resbunare privata seu o combinatiune din amendoue. Cercetarea e tocma in decurgere. Telegrafulu anuncia ca au-

torului intelectuală ar fi Cărașe și Georgeviu, principele carele a domnit până la 1859, adică, de la alungarea lui Michail și carele au petrecut totuși timpul din urmă în Austria. (Acum se află la mormânt în comitatul Aradului) Ueigasiu Radanovicu a fost (după Wanderer) directorul la gimnaziul din Belgrad și fiul și unu ingineru și altu avocat. Resbunarea privată o deduce unii din impregiurarea, ca Radanovicu e condamnat la s i a n t i u pentru falsificarea de politie. Lucrul acelu însa are a se chiarifică.

„Zukunft“ e de parerea că uciderea principelui Michail are motive politice. Motivele carele aduce Zukunft sunt anevoia de întielesu pentru acei ce nu sunt inițiați în arceanele politice dezvoltate în timpul din urmă între slavii de mēdia și preste marginile principatului Serbiei, va să dea, din întreaga peninsulă balcanică. În numărul trecut au vedutu cetitorii noștri că amu făcutu mențiune de desarmonia în sinulu ministrului serbescu, a cărei urme înse nu le aflăm până acum. Zkf. și împreună cu densulu caută motivele în înfrinarea ce o impunea Michailu unei partide, carea tindea la o exploziune pentru creșterea Serbiei.

Noue amaruntimi dice „Terra“ vinu să confirme și să illustreze teribilă catastrofa de Belgrad, și inimă noastră este cuprinsă de orōre cădu ne gāndim la ce grad de aberatiune și de bestialitate potu să conduca orbirea pasiunelor. Sperăm însa că patriotismul Serbilorū va să ațene, cătu va fi cu putință, grele consecințe ale acestei erise, și de să morțea printului Michail este o calamitate publică pentru Serbiă, de să precum amu aratāt ieri ea ne pare începutul unei urdiri politice menite a compromite țēr nu a asigurā viitorul vecinului nostru, totuși credem că o națiune a să unu individū scie a gāsi tocmāi în dūreroșele sale nefertiri inspirațiunii energice și decisiuni patriotice. Trecutul Serbilorū este o garanție pentru realizarea speranței noastre și acei care a credință că cu unu singuru omu se pōte ucide o națiune intrēgā se voru convinge că nu o obtinutū altu rezultat de cătu acelu de a impovārā consciința lorū cu o crimă mai multu.

Eveneminte politice.

S a b i i u 4 Iuniu.

Morțea principelui Michail din Serbiă ocupa unu loc de frunte între evenemintele politice ce se petrecu în timpul de fată. Nesigurantă despre motivele acestei fapte negre, în unu modu atātu de crudu și înfioratoriu, agita pre lume și o tine în

indoelă: între intrigi politice și resbunare privată. Ori-cum va fi însa, calamitatea în consecințele sale va fi politică, pentru că se fia fostu și numai resbunare privată, ea a pus capelu firului vietii unu principe, conducătoru a unu statu. Serbiă, fia din resbunare privată, a perdutu pre celu mai bunu politicu alu seu, carele a sciutu conduce pre poporulu seu cătra perfectiunea, carea i-a procuratu autonomiă sea și în întielesu moralu și în întielesu politicu, la autonomiă, fără de care în momentele unei surprinderi atātu de funeste, Serbiă aru deveni o pilă de jocu în mână reu-voitorilor acelei țieri, fia ei din launtru, fia din afara, fia ei din buna, fia din rea credință.

Viitorulu celu mai de aprōpe va dovedi, după ce va începe representiă țierei a lucrā, deca semantiă întielepțiunei de statu a principelui ucisu a prinsu bunē radăcinē în poporulu serbescu și deca el va să alege, în vertegiu acestu mare politicu, care planeza asuprā Europei și prezenta unu nodu gordicu, aceea ce i e spre binele seu.

Purtarea cea înmiscă, indignatiunea cea mare, de care e petrunsu poporulu serbescu, promite, că fia uciderea acelu resbunare privată seu politică, vocile sirenice nu voru amagi prin nimica pre serbi spre a se aruncā în nescințința unu viitoru nesiguru, carele să le pūnă în jocu esistențiā cea cu țignēla, carea le asigurā până acum linșcea și ordinea în launtru și respectulu în afara.

Patriotimulu va ave de aici încōlo să fia supus la probā cea de focu, căci acum candu prevederea cea agerā și moderatiunea cea mare nu mai e concentratā în persōnā domnitoriului Serbiei, patrioții voru ave să resiste la șoptirile și uneltirile diplomatice, căroru Serbiă le va fi unu spinu în ochi, seu căroru Serbiă nu le va fi facutu servitiile dorite sub principelu Michailu.

Din Romania ne aduce diuarele scireā despre demissionarea ministrului Goleșcu-Brătianu, despre primirea acestei demissionări și insarcinarea din parte Domnitoriului făcūta d-lorū P l a g i n o și C o s t a f o r u de a compune unu cabinetu nou.

Intensitatea acestui evenimentu nu se pōte cunoșce încă, până candu nu vomu vedē rezultatulu schimbārei pre deplinu, seu până candu nu vomu vedē persōnele cari voru constitui noulu cabinetu, deca insarcināții voru reesi a compune unu.

Unele diuare ascriu impregiurarea acelu presiunei făcute de cătra consululu generalu austriacu din Bucuresci bār. Eder. Insa „W. Abdp.“ de la 13 Iuniu da o declarațiune oficiōsă, din carea se vedē că regimulu imp. austriacu nu a insistat la schimbarea cabinetului din Bucuresci și preste totu, nu a

făcūtu din pretensiunile sele cesțiune personala Regimulu c. r. austriacu ne spune fōi a oficiōsă a cautatu a-si capetā satisfaciunea dela regimulu românescu în modu curatu obiectivū, fără de privință la persōne cari sunt atinse în primă linia, și în privință acelu a si fostu spriginu de Franciā și Angliā, pasu de pasu, „în modulu celu mai imbu-curatoriu.“

Asia aru remanē causā demissionārei numai motiunea senatului datu că unu votu de neîncredere ministrului. E însa de a nu se trece cu vederea că camerā, după cele ce celimū, a pregatit unu votu de încredere; și cu tōte aceste ministrulu demissionēza și Domnitoriulu primesce demissionarea. Aci aru fi omulu espusu, la casu de schimbare în adeveru, a dice, că altius est petenda ratio (mai susu e de a se cautā causā) în constelațiuni noue europene. Amu fi cercati a crede de o apropiere și mai mare între Austriā și Romaniā, de care ne asigurā „Osten“ nu de multu.

Calatoriā principelui Napoleonu înca nu se scie de se va continuā seu nu mai departe și deca se va continā, ce puncte va atinge. Intimitatea cu care pasiesce în Viena e considerabilă și diuastică semioficiōsă promite lucruri însemnate din purtarea principelui Napoleonu, carele trece de antagonistulu celu mai aprigu alu Austriei. (În 13 Iuniu a ajunsu în Pragā și eri la Pestā.)

Din B e r l i n u se scie acum mai demultu, că Bismarck aru fi lōrte reu bolnavu, însa „Köln Ztg.“ și „Kr. Ztg.“ spunu că reulu nu aru fi asiā mare și că faimele respandite despre bōlā ministrului primariu prussianu sunt mai multu fabule scornite.

Gortchacoff a adresat o circulară aginților diplomatice din strainatate, comunicādu raportulu ministrului de resbelu, aprobatu de imperatulu și constatādu că întrebuintarea glōntielorū esplosibili în resbele este unu mijlocu destructivū, crudu și inumanu. — Aginții suntu autorizatī a invita tōte tōte puterile la o convențiune, prin care acestea protectile se fia oprite în armarea trupeleru.

„Constitutionalulu“ dice, relativu la demonstrațiile din Luxemburg în favōrea anesiunii cu Franciā, că situațiunea Luxemburgului este regulatā prin conferința din London și nici o echivocitate nu e posibilă în acēta cesțiune. Nici unu incidentu nu s'a întemplat pentru că sa pōtā dā locu a se banui terea dorința a tatororū puterilor de a menține starea de lucruri stabilită. Agitarea de la Luxemburg nare alta importanță de cătu că rezultādu din polemicā diuarelorū.

FOISIORA.

PREAMBULARI

(Urmare)

V.

— Bravo! Vedu că pre lānga tōte cele late calități ce ai, mai esci și poetu.

— Amu de tōte, căte ce va să pentru acelu ni-migu cum se cade. Dora să lasāmu poesiā. Nu-ti e frigu?

— Frigu? respunsei ea declamādu, frigu? Cādu inchipuirea noastră de poetu este inferbantatā prin spectaculu celu mai marețiu alu naturei? Frigu? Cādu ne aflāmu în climā dulce a Asiei minōre și ingenunchiādu ne închināmu imprenna cu poporulu nostru, la Ddieulu de focu... frigu? cādu...

— De me vei mai vedē melancolicu, i-ti permitu să me arunci în josu de pre culmea muntelui. Dar amu să-mi resbunū de ironiā d-tale!

— Nu te superā și eu suntu cam poetu că s-t-ta.

— Traiesca poesiā! respunse Edgar.

Dungā de lumina se prefacuse acum într'unu lacu de purpură. Ometalu de pre verfurile muntiloru stralucea roștu că parā și verfurile pareau a se uitā cu disprețiu în valē unde lacurile dormeau încă nesuperate de lumina indiscretă a dilei. Cu cătu lumina se întindea mai multu, cu atātu se coborea roșiēlā muntiloru în josu și colōrea devenea mai via. Figurile calatoriloru de care începeau acum a se frānge radiele sōrelui, ațeau palide și fantastice că nisce fantome. Me uitāmu cu uimire la acelu spectaculu ce nu-mi inchipuisemū nici o-

data asiā de sublimu, cādu cātā, că departe la marginea orizonului se ivi unu semicercu subțire de lumina care strabatū electricu în ochii noștri. Toti i-si oprira resuflarea că paralizati prin acēta subita aparițiune. Din toti însa cei mai adencu nimiti erau tinerii insuratiei. Astfelu se radicā sōrele mōndru și stralucitoru și asuprā firmamentului cugetārilor lorū. Care din noi toti vedea sōrele asiā fără nouri, cum i-lu vedeau ii, și căruia din noi lucia elu asiā de bine-voitoriu? Le va lucia elu totu astfelu intrēgā dī ce numimū o vietā și le va apune elu linu în marea eternității? — Cine pōte celī în carlea viitorului? —

Precum în anticā Romā cādu totu poporulu adunatu simțitā după o lungă dī de nelinșcită acceptare, palpitanu inimā, cādu zariā de departe carulu triumfatoriu alu eroului ce se întorcea învingetoriu în cetatea eterna, și se perdeā apoi într'o lungă admiratiune, astfelu și noi remaserāmu de odată uimiti de aspectulu eroiculu sōre care i-si făcea intrarea sea triumfală în lume. Tōte fetiele reflectau o bucuria nespūsă, că și cādu de acum fericirea a sa ne lucēscā necurmatu. Dara admiratiunea omeniloru tine numai unu momentu și grabnicu se uitā și gloria și stralucire. Cāte-va secunde se trecuse abia de cādu sōrele se suise pre tronulu seu cerescu, și toti întorcēndu-si privirele spre sine, vediu acum în ce stare se aflau toaletele lorū și inspaimentati de aceeași lumina pre care cu căte-va minute înainte o asceplase cu atātu nerabdare și o admirase cu atātu uimire, fugira grabnicu de radiele sōrelui să se ascōnda în camerile lorū.

Recelā diminetiei me petrunsesse și întorsu în camerā mea, me vidiu din nou în patu, pentru că me încalzi. Cādu me trezi, nu mai auziamū nici o mișcare: pareā că oțelulu este pusțiu. Orele erau înaintate, sōrele erā fērbinte și tōtā scenā la care

asistasemū i-mi parū unu visū. Unu servitoriu i-mi spuse că, afara de dōne persōne care dejunau în salā de mōncare, toti cei-ālți calatori pūrcese de multu că sa nu scape celu întâiu vaporu.

VI.

Cele dōne persōne cari se aflau josu în sala de mōncare erau bețrānulu englezu și tinerā lui tovarēsă. Cādu me vediu englezā, parū să simtā dōresi-care multiamire.

— Amu remasu cei de pre urmă din toti oșpetii, dise ea.

— În adeveru! respunsei. Dar nu sperāmu să ve mai vedē. Astadi diminetā la resaritul sōrelui v'amu cantatū în zadarū în diferitele grupuri. Credeamū că v'ati pornitū.

— Eramū cu unchiulu meu într'o grōtā naturală care se afla pre colme. Acolo amū siediulu și ieri la apusul sōrelui. I-mi place, cādu contemplezū frumsetiā naturei că mintea mea se nu fia distrasā prin alte impresiuni.

— Mie din contra i-mi place să observēzū pre omeni. Nimica nu-mi inspira unu mai mare interesu decātu sufletulu omenescu. Este o materie fără margini, nesfersitū studiātā și nesfersitū neintielōsā

Neintielōsā că și aspectulu naturei.

— Dar, însa naturā nu variaza în infatiosierea sea. Acelea-si legi se urmēza regulatū, acelea-si tablouri aparū și disparū înaintea ochiloru noștri. Insa fia-care omu are în sine o lume a sea particulāră, prin care se deosebesce în infinitu de fia-care altulu. Precum nu suntu dōne ființe care se semene în privință exteriorului, totu asemenea nu semene nici în privință calitāțiloru sufletesci.

Aici Clarā tacū și se afundā în gāndire. Bețrānulu înterupse tacerēa noastră:

— E vreme să pūrcedemū deca nu vomū să

Dieta Ungariei.

Sedinția din 13 Iunie. După un interval de nouă zile se ținu în 13 o sedinția publică. E de însemnat că din miniștri nu au fost nici unul de față. După autentificarea protocolului sedinției din 4 ale l. c. președintele așterne niște petițiuni ce au încersu la dieta, și adică: deputații contele Bela Keglevich, baronul Alessandru Vay, contele Victoru Zichi și Michailu Rónay ceru un concediu care li se și încuviințea, Comitatul Szabocs se roga, că dieta să dechiare, că deputaților, afară de miniștri și secretari de stat, nu le e permis a primi posturi a căror denumire depinde dela regim (aplaus). Cetatea Temis óra dorește radicalizarea vamei de drum și poduri; întregu cleru greco-catolicu din Hajdu-Dorog cere inființarea unei episcopii gr. cat. magiare și de sine statorie cu liturgia și limbă religioasă ungară; totu aceeași cere și cetatea Hajdu-Nanas cu aceea adaugere numai, că episcopulu se aiba locuința sea în Hajdu-Dorog. — Societatea pestana de drumuri au petiționat în privința dărei intenționate la marcele de controlare. Daniilu Irányi dorește că pedepsă corporale să se se stergă înca în sesiunea această înainte de ce se ia la revisiune condic'a petițiunii așternute prin deputatul Ioșifu Madarász, contr'a legilor din 1867. Rogarea societății pestane de drumuri să preda comitetului financiaru spre darea de opinie ear' toate celelalte cereri se predau comisiunii.

Deputatul Felice Czorda așterne sub aplausu casei o petițiune a cetății Teresiopole, prin care acest'a cere despartirea justiției de administrațiune, și denumirea judecătorilor prin regim, iera nu prin actu de alegere. Deputatul Stojácskovicș predă o petițiune a cetății Zomboru că un'a din direcțiunile financiare ce eventualu au de a se inființasa nu se stramule la Szegedinu ci la Zomboru. Notariulu casei magnatiloru baronulu Iuliu Nyáry așterne nuntiu despre proiectele de lege primite în cas'a de susu în sedinția din urmă. Deputatul Carolu Kerkápolyi că referentulu alu comisiunii centrale privitoriu la proiectele de lege, de venituri, darea de conșum și taxe.

Revista diuaria.

Curierulu de Orientu în revista sea politica dela 8 Iunie dăce: — Discușiunile importante ce avora locu în corpulu legislativu între protecționisti și partisanii de seimbulu liberu, înturnara o clipita privirile dela politica generală. Incidente diverse se au produsu, cari au trecut mai neobservate: conflictulu fran-

tanisianu; reclamațiunile Austriei contr'a guvernului român spriginite la Bucuresci de reprezentanții Francei și Angliei, în fine novelele alarmatorie cari s'au încercat a răspândi o revoluțiune polona la frontierele Galitiei.

Dacă cele două incidente dintâu, astăzi se vedu pres'e punctulu de a fi și nu mai par de natur'a de a produce nelinisciri seriose, cea din urma nu e asiă. Bine ca șgomotulu de o rescóla polona nu fu nici decum verosimilulu, dara a fostu de ajunsu pentru readucerea duratoriă pre vre-o câte-va zile a atențiunii diuarielor asupra tîntului rusescu. Că și noi, parte cea mai mare a diuarielor francesci au documentat'u o necredulitate completă cu privința la aceste bande de insurecțiune, de cari se dicea că suntu pre cale de a se formá la frontierele austro-rusesci; și că și noi însine, tóte diuarele, afară de unele exceptiuni, au vedutu s'eu au crediutu a vedé o intriga moscovita în aceste rumori răspandite.

„Care e speranța ajunsă, care interesulu de agentii politici rusesci facura să se răspândească aceste șgomote? Asupra acestui punctu lumea întregă nu e de acord. Unii dicu că cabinetulu de St. Peterburgu aru fi voit'u să se folosi în modulu acest'a de arme contr'a Austriei, acusanđu-o că impingea la insurecțiune provinciile așternute ale Rusiei; alții iera deduc'u, că cabinetulu de St. Petersburgu aru avé de scopu a încuragiá pre poloni la insurecțiune, în fine de a exercită contr'a loru asprimi noue și ai nimici înainte de ce Europ'a occidentală aru fi fostu în pusețiune de a i asigurá.”

Dupa ce spune „Cur. d'Or” că da preferința parerei din urma, deduce că Rusi'a se teme de unu pericolu din această parte și de sosirea acelu tempu, cându puterile occidentale secundate de Austri'a, o voru întrebá după o socotela severă despre purtarea sea în Poloni'a. Apoi continua:

„Înainte de evenimentele dela 1866 și bataia dela Sadow'a. Rusi'a nu avea nici unu motivu de a se neliniscei pentru că posedă această țiera nefericită. Ea guvernă cu putere absolută, și decisa, dacă va fi de lipsă a aplica forția, compută de a aduce lucrulu la estremu încercări, la desperate de o rescolare. Vre-unu pericolu din afara nu amenință. Solidaritatea, ce există în acea epoca între tóte trei puterile mari de nordu în cestiunea polona, garantă pre Rusi'a contra ori-cărui atacu.”

„Resbelulu din orientu a datu deja o probă nerefrangibilă a acestui adeveru. De-si avantajiele erau evidente ce le-aru fi procuratu Francei și Angliei o expedițiune în anim'a Poloniei, puterile beligerante (purtătoare de resbelu) nu au crediutu că

trebuie să cercé asiă ce-va, pentru că să nu oblige pre cele două puteri remase neutre, pre Prusi'a și Austri'a, a se cobori la aren'a tînturiloru Rusiei. În desiertu Francei, carea eră răpita până în acelu momentu până la temeritate de simpatiele sece tradiționale pentru Poloni'a, insistă pre lângă Angli'a pentru a se decide să straporte resbelulu la ripele Vistolei; Angli'a resistă presiuni ce alăte sece, pentru că ea n'a voit'u să descăteneze (deslețe) asupra Europei ororile și pericolu (dangers) unei conflagrațiuni generale.

„Înca de currendu, la 1863, aceleși cauze au produsu aceleși efecte. Austri'a, e adevratu, pară să ea mersă astădată a se mite concursulu sea puteriloru occidentale. Însă o parte a Austriei unită cu Prusi'a prin legaturile confederațiunii germanice, cu Rusi'a prin împartirea (Poloniei) dela 1772 și prin influința unei politici ce se inspiră de aceleși principie, această bunavoință nu pută durá tempu îndelungu, și acusi după aceea, parasita de acesta putere și, pentru aceste rațiuni analoge celor dela 1855, de Angli'a, Francei lasata singura în fața unei coalițiuni probabile, a recunoscutu imposibilitatea unei întreprinderi și renunță, firesce cu unu resimțiu profundu, de la generosele ei decisiuni.

„Adi nu suntu acele împregiurări. Resbelulu din 1866 a desfăcutu pentru totdeun'a pre Austri'a de cătra Prusi'a; de alta parte, principiele cele noue introduse în guvernamentulu imperiului prin bar. Beust, sub înalt'a direcțiune a imperatului Franciscu Ioșifu, a desfăcutu dacă nu pentru totdeun'a, celu puțin pentru ani îndelungati pre Austri'a decătra Rusi'a. La curtea de Vien'a s'au reimprospetat pentru a trage profitu, prevediențele resimțiri a le Mariei Teresie, cându a samnatu actulu de împartire; și acum de presentu ori care putere carea aru formá proiectulu de reconștituirca Poloniei nu va avé mai multu pre Austri'a contr'a sea și pentru sine.”

Arata pre Rusi'a că cea carea singura răspundescă faime, ca o revoluțiune polona aru fi să esbucnescă, pentru că să facă pre poloni să credă că momentulu a venit; să se ocupe de întreprinderi fără rezultat, cari aru fi consecința ororii; pentru că să alega victimele și să nimicească și resturile cele din urma de resistința și pre statele liberale din Europa să le priveze la casu de resbelu de concursulu națiunii polone. În aceste împregiurări încheia articolulu, delor'a presei amice civilizațiunii și dreptulu este de a scuti Poloni'a de aceste manoperi, pentru că să vighieze în totu tempulu contr'a surprinderiloru rusesci. „Or'a ei

perdemu alu doile vaporu ce plecă dela Wägis. Si d-vóstra, domnulu meu, ve întorceti la Lucern'a?

„Si eu însa pentru a plecă indata mai departe. — Noi ne ducem la Interlaken, dise betránulu.

„Eu gandescu să me sfundu în cantonlu Uri. Voescu să cunoscú mai deaprobe patri'a lui Tell. — Pan atunci, urma betránulu, dacă voiți a ne face onórea să fiti tovarasiulu nostru de drumu....

„Cu cea mai mare placere. — Dacă este mai comod și mai placutu a se urcă pre munte calare, este multu mai usorú și mai puțin obositoru a se cobori pre jos. Deaceea purceseramu trastei pre jos de pre culmea muntelui spre malulu lacului. După ce merseramu vo óra în tacere, vedui ca tovarasia mea, începú a se obosi. Indata ei oferii bratiulu meu.

— Ve simțiti obosita? o întrebai. — Petricelele mici de pre drumu parú a fi presurate numai pentru a sdrobi picioarele. Suntú asiă de multe, încátu nu le poti evita.

— Petricelele aceste suntú că miclele miserii ale victiei noastre, de cari nu te poti feri. Esti silitu să calci deasupra și să simțesti durere de fie-care pasiu. Nenorocirile cele mari suntú că stăncele: ele se vedu și se potú evita.

— O nu! respunse Clar'a. Nenorocirile cele mari nu suntú că stăncele ce se potú evita. Ele cadu și te sdrobescú atunci cându te așcepti mai puținú și te simți mai fericit. Ele cadu cu intiala trasnitului ce te sfarma s'au că lavin'a ce te îngroapă și în urma nu rămâne în inim'a omului de capu ruina și pustiu. Cu miserii cele mici te deprindú că și cu petricelele preste cari calci.

— Póte să aveți dreptate. Dar imi place a crede ca vorbiti în teorie generală s'au asiă de tinara inca, veti fi facutu o esperința atátu de tristă?

— Sórtea nu cunóscé deosebire de versta. Ea lovesce fara alegere pre tineru că și pre betránulu.

— Cuvintele D-vóstre suntú pline de amaraciune. Aru fi tristú dacă sórtea prin crude loviri aru fi amaritú unu tineru!

„Tristu în adeveru! respunse Clar'a, privindu cu tristete dinaintea ei.

Dupa unu marsiu de catvá timpu în tacere i-amú disu: Suntú dureri asiă de profunde, încátu ne parú cu neputința că sufletulu unu omú să fia în stare a le porta. Timpulu însa sbóra și vine unu momentu cându ne întrebamu cu mirare cum o întemplanté atátu de neinsemnata a pututu să ne producá unu efectu atátu de durerosu.

Imi pare că suferințele sufletesci suntú că și cele fizice. Suntú unele cari vinu și se ducú nebagate în séma și încurendu se uitá, suntú altele care vinu deodată și lasá o urma eterna după ele. Nu avemú în tóte dilele esemple că ómeni, ne mai putendu luptá cu sarcina victiei, preferu să o curme și să se arunse înainte de tempu în nóptea necunoscutului?

Nerespunđendu la acest'a, Clar'a adăuse: Dar suferințele sufletesci nu se întiparescu totdeun'a pre figura ca acele fizice. De aceea acei care nu au trecutú print'ensele nici nu credú în existința lorú. D-vóstra, însa nu credú să faceti parte din acesti ómeni reci și nesimțitori?

— O nu! respunsei și gândulu meu se întorcea în trecut.

Dupa o nouă tacere, împinsu de unu puternicú duru i-amú disu: — Dacă tempulu nu este totdeun'a unu balsamu tamaditoriu, compatimirea altor'a alina adesa o durere câtú de profunde. Este că și cându amú strapunta o parte din suferințele noastre, în sufletu

acelu ce compatimesce. Eu unul m'am simțitu atrasu spre D-vóstră de o puternică simpatie din momentulu cându v'amu auditu cântându în adânculu noptii unu aeru ce-lu audamu de multe ori înainte.

— Erá adio a lui Schubertu. Elú stá în legatura intimă cu unu momentu grayu din yatiá mea.

— Ve consideru că unu amicu desi cunoscința noastră datéza de puținú, și voiú spune cum amú ajunsu tineru inea să pierdu credința în viitoru. Acum însa me simtu obosita. Dacă ve mai opriti în Lucern'a sperezu că vomú avé multiamireea ve mai vedemu.

O óra trecuse de cându sfirsisemu această conversatiune și ajunseramu la pótele muntelui în orașielulu Wägis. Vaporulu plecă preste catevá momente spre Lucern'a. Pre la mediadi me aflamu în otelulu meu și nu mai esii tóta din'a. Ce me atragea cu atátu putere spre tiner'a Engleza? Erá numai interesulu ce-mi însuffla totdeun'a durerea? Erá melancoli'a profundă ce lucia blându în ochii sei albaștri? Erá simpatia ce pareá că simte ea singura pentru mine și care totdeun'a se comunica? . . . S'era însă veni și indata me dusei la cas'a betránului care erá asiedat în marginea orașului pre malurile lacului. Betránulu erá fórté turburatu. Elú presimțita că au sa urméza momente de tristete căci, pentru a nu fi fatiméza convorbirea noastră ce i-arú fi produsu durere, pretesta că are o visita de facutu și se duse. Remasu singuru cu Clar'a o rugai sămi cânte inca o dată cânteculu ce audisemu cu câte-va sari înainte. Cândú sfirsireramu amendoi într'unu mare neastâmperu sufletescú. Noi vorbiamu numai cu privirile și Clar'a întielegea prea bine ce întrebare ei facemú căci intrerupendu tacerea începú a-mi spune istoria ei.

(Va urma.)